

Les polítiques de comunicació

Isabel Fernández Alonso

Marc Espín

Grup Daniel Jones

Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura

(Universitat Autònoma de Barcelona)

Aquest capítol descriu i analitza les principals actuacions del govern català i dels grups parlamentaris del Parlament de Catalunya respecte a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, al Consell de l'Audiovisual de Catalunya i als mitjans privats, durant el bienni 2017-2018, marcat per la declaració unilateral d'independència i la posterior aplicació de l'article 155 de la Constitució a Catalunya. També s'analitzen polítiques d'abast estatal com les relatives a Radiotelevisió Espanyola i al segon dividend digital, sense oblidar l'aprovació de la nova Directiva de serveis de comunicació audiovisual.

FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel; ESPÍN, Marc (2019): "Les polítiques de comunicació", a CIVIL I SERRA, Marta; LÓPEZ, Bernat, eds.: *Informe de la comunicació a Catalunya 2017-2018* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Col·lecció Lexikon Informes, 6, pàg. 39-52. ISSN 2014-2773. Disponible a incom.uab.cat/occ/informe

**Durant el bienni,
les polítiques
de comunicació
que afecten
Catalunya s'han
desenvolupat en
un context d'una
enorme tensió
política i social
que, a més a més,
s'ha traduït en
innombrables
pressions i fins i
tot agressions a
periodistes**

.....

1. Introducció¹

Durant el bienni 2017–2018 les polítiques de comunicació que afecten Catalunya s'han desenvolupat en un context d'una enorme tensió política i social que, a més a més, s'ha traduït en innombrables pressions i fins i tot agressions a periodistes. L'anàlisi de tot plegat requeriria un estudi a part.

En aquest capítol estudiarem les mateixes qüestions de les polítiques de la Generalitat que hem abordat en edicions anteriors, com són el govern i el finançament dels mitjans públics, les actuacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) i el finançament públic de mitjans privats. Sobre la primera i última d'aquestes qüestions veurem que planegen la intervenció dels comptes de la Generalitat i l'aplicació de l'article 155.

Tractarem també dues polítiques del govern espanyol amb incidència a Catalunya, com són les que fan referència a Radiotelevisió Espanyola (RTVE) i al segon dividend digital. Tot això sense oblidar la recent aprovació de la Directiva (UE) 2018/1808 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de novembre de 2018 (emmarcada en l'Estratègia per a la creació d'un mercat únic digital europeu) (*DOUE*, 28–11–2018), per la qual es modifica la Directiva 2010/13/UE sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels Estats membres relatives a la prestació de serveis de comunicació audiovisual (Directiva de serveis de comunicació audiovisual).

Aquesta nova directiva, que va entrar en vigor el 18 de desembre de 2018 i que, a partir d'aquesta data, ha d'incorporar-se a l'ordenament jurídic espanyol en 21 mesos, contempla, com a novetats més significatives, “el reforç a la protecció de menors i de l'espectador, l'harmonització de les regles aplicables a serveis lineals i serveis a petició, l'impuls a la promoció de l'obra audiovisual europea, la flexibilització del règim de publicitat i la inclusió en l'àmbit de l'aplicació dels serveis d'intercanvi de vídeos a través de plataforma”.²

Serà, per tant, un dels reptes clau del nou govern espanyol, resultant de les eleccions generals del 28 d'abril de 2019, impulsar la preceptiva reforma de la Llei general de comunicació audiovisual per adaptar-la al nou marc normatiu europeu en el termini assenyalat. El mateix hauria de fer el Govern de la Generalitat amb la Llei de comunicació audiovisual de Catalunya.

2. Polítiques del govern espanyol

Aquest bienni ha estat marcat per la moció de censura que posa fi, l'1 de juny de 2018, a l'executiu de Mariano Rajoy i eleva Pedro Sánchez a la presidència del govern espanyol. D'aquesta manera, la XII legislatura ha comptat amb dos governs de signe polític diferent: el primer, del Partit Popular (PP) de Mariano Rajoy, investit president l'octubre de 2016 amb els vots de Ciutadans (Cs) i Coalició Canària (CCa), i l'abstenció de 68 diputats socialistes; i el segon, del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) de Pedro Sánchez, que va arribar a la Moncloa gràcies a l'esmentada moció de censura. La sentència de l'Audiència Nacional sobre el cas

1. Aquest text s'ha elaborat en el marc del Grup de Recerca en Estructura i Polítiques de Comunicació Daniel Jones (UAB), reconegut com a grup consolidat de recerca per la Generalitat de Catalunya per al període 2017–2020 (referència 2017 SGR 364).

2. MINISTERIO DE ECONOMÍA Y EMPRESA (2019): *Consulta pública sobre la modificación de la Ley 7/2010, de 31 de marzo, general de la comunicación audiovisual*, pàg. 3 [En línia]. bit.ly/2M5HMwB

Gürtel va possibilitar que aquesta moció prosperés, amb 180 vots a favor: PSOE, Units Podem (UP), Partit Demòcrata Europeu Català (PDeCAT), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Partit Nacionalista Basc (PNB), Compromís, Euskal Herria Bildu (EH Bildu) i Nova Canàries (NCa); 169 en contra: PP, Cs, Unió del Poble Navarrès (UPN) i Fòrum Astúries, i una abstenció: CCa.

La victòria de Sánchez va donar lloc a un replantejament de l'estructura governamental que ha afectat els òrgans competents en polítiques de comunicació. Així, la gestió de les àrees relatives a telecomunicacions i societat de la informació, que depenia del Ministeri d'Energia, Turisme i Agenda Digital, ha estat assumida per la Secretaria d'Estat per l'Avanç Digital, inclosa al Ministeri d'Economia i Empresa.

En aquest context, a continuació abordarem les dues polítiques més rellevants que ha desplegat el govern espanyol en matèria de comunicació durant aquest bienni: les relatives a RTVE i les que afecten l'espectre i la televisió digital terrestre (TDT), en el marc del segon dividend digital. A l'aplicació del 155 hi farem referència en el tercer apartat.

2.1. Polítiques relatives a RTVE

Han estat necessàries dues normes per impulsar la reforma del model de govern de la radiotelevisió pública estatal: la Llei 5/2017 (BOE, 30-09-2017), aprovada després d'un acord entre Units Podem, Ciutadans i PSOE, durant el govern de Rajoy; i el Reial Decret Llei 4/2018 (BOE, 23-06-2018), aprovat pel govern de Sánchez i convalidat posteriorment gràcies als vots favorables dels grups parlamentaris que donaren suport a la moció de censura, a més d'UPN i CCa. Veurem el contingut d'ambdues normes, el context en el qual s'aprovaren i el recorregut de la seva aplicació.

Tant la reforma regovernamentalitzadora de RTVE impulsada pel PP el 2012 (que implicava que fos suficient la majoria absoluta en segona votació per designar els més alts càrrecs) com la seva implementació foren molt contestades des d'amplis sectors polítics, professionals i acadèmics (FERNÁNDEZ ALONSO, FERNÁNDEZ VISO, BLASCO GIL, 2017). Especialment crítics foren els consells d'informatius, per exemple, arran de la cobertura dels esdeveniments de l'1-O a Catalunya, quan van demanar la dimissió del director dels Serveis d'Informatius de TVE, José Antonio Álvarez Gundín.³

En aquest context, tira endavant la vigent Llei 5/2017, que introdueix un nou sistema d'elecció dels consellers (que passen de nou a deu) i del president. Així, en la primera votació i després d'haver passat un concurs públic, sis consellers seran elegits pel Congrés dels Diputats i quatre pel Senat, en ambdós casos per majoria de dos terços. Es requerirà la mateixa majoria perquè el Congrés nomeni el president, que serà un dels consellers electes. De no aconseguir-se la majoria de dos terços, en un termini no inferior a 15 dies es procedirà a una segona votació en la qual n'hi haurà prou amb la majoria absoluta, sempre que els candidats comptin amb el suport de, com a mínim, la meitat dels grups parlamentaris de la cambra que correspongui en cada cas. Són, per tant, el concurs públic i la necessitat de comptar amb el suport de la meitat dels grups les dues novetats fonamentals respecte a la regulació del 2012.

Han estat necessàries dues normes per impulsar la reforma del model de govern de la radiotelevisió pública estatal: la Llei 5/2017 i el Reial Decret 4/2018

.....

3. GÓMEZ, Rosario G. (2017): "Los periodistas de TVE califican de "vergonzosa" la cobertura del referéndum catalán". *El País* [En línia]. Madrid: Ediciones El País, 2 d'octubre. bit.ly/2xLlQjR

El govern de Sánchez defensà “de manera urgent i provisional” la renovació del Consell i del President de RTVE, els mandats dels quals caducaven, i posar fi al “bloqueig parlamentari” del concurs públic

.....

Malgrat que la nova llei exhortava les Corts a aprovar en tres mesos la normativa que regula el concurs previ a l'elecció parlamentària, “amb la participació d'un comitè d'experts”, les negociacions s'allargaren i ni les pressions de sectors professionals i acadèmics⁴ ni l'acord entre el PSOE, Units Podem i Ciutadans assolit el març de 2018 (que atorgava una àmplia capacitat per a la designació d'experts als partits minoritaris)⁵ aconseguiren agilitzar el concurs. Al mes següent, els tres partits acusaren el PP de bloquejar-lo amb maniobres de dilació per mantenir el control de RTVE.⁶

Finalment, el 22 de juny, després de dos mesos amb els treballadors de RTVE pressionant en els anomenats “divendres negres” i només tres dies després que Ciutadans pactés amb el PP a la mesa del Congrés un reglament del concurs que (davant del previst en l'acord de març) permetia a ambdós partits nomenar la majoria dels membres del comitè d'experts,⁷ el nou executiu aprovà el polèmic Reial Decret Llei 4/2018.

El govern de Sánchez defensà, com consta en el preàmbul, que es tractava d'una mesura necessària per facilitar “de manera urgent i provisional” la renovació del Consell i del President de RTVE, els mandats dels quals caducaven, i posar fi al “bloqueig parlamentari” del concurs públic. La vigència d'aquests nomenaments es limita, segons estableix la mateixa norma, al temps que es requereixi per realitzar les designacions dels càrrecs definitius, conforme a la Llei 5/2017 (concurs públic i posterior designació parlamentària).

Encara que el reial decret llei respecta “el nombre i les majories per al nomenament aprovats per les mateixes Cambres el 2017”, aquesta mateixa norma recull dues previsions significatives. La primera, que si el Senat no aconseguís nomenar els quatre candidats que li corresponen (cosa previsible perquè el PP hi tenia la majoria absoluta però no el suport de la meitat dels grups parlamentaris), aquesta votació es portaria a terme al Congrés. La segona previsió consisteix que, en última instància, el Govern pot proposar al ple del Congrés el nomenament d'un administrador provisional únic que, en segona votació, podria ser elegit per majoria absoluta.

El reial decret llei també regula el sistema de designació dels membres del comitè d'experts que han de resoldre el concurs públic, i deixa sense efecte l'acord subscrit per PP i Ciutadans uns dies abans, i recuperant la fórmula acordada el març per PSOE, Units Podem i Ciutadans.

Així les coses, la normativa del concurs fou finalment aprovada el 10 de juliol, per unanimitat a les meses del Congrés i el Senat (*BOCG*, secció Cortes Generales, sèrie A, 13-07-2018). I mentre el concurs es posava en marxa, va tenir lloc un turbulent procés de nomenament de la cúpula directiva provisional de RTVE, que va requerir de fins a set votacions. La proposta que va comptar amb més suports va arribar amb un consell d'administració presidit per Tomás Fernando Flores, director de Radio 3 (RNE), però quan el 7 de juliol es van votar al Congrés els quatre últims consellers (que no havien obtingut el suport necessari al Senat), dos vots erronis i les absències d'un diputat del PDeCAT i un altre d'ERC frustraren la designació, de manera que el Govern va proposar *in extremis* la periodista Rosa María Mateo com a administradora única, i finalment

4. TELEDETTODOS (2018): “Adhesión a la Declaración por la independencia y democratización de RTVE” [En línia]. bit.ly/2S5vuFH

5. GAREA, Fernando; ROMERO, Juanma (2018): “Acuerdo de PSOE, Podemos y Ciudadanos para renovar RTVE por concurso exprés”. *El Confidencial* [En línia]. Madrid: Titania Compañía Editorial, 21 de març. bit.ly/2xIy3UA

6. PIÑA, Raúl; FERNÁNDEZ, Eduardo (2018): “TVE, ‘negra’ por el bloqueo del PP a la renovación de la cúpula de la cadena”. *El Mundo* [En línia]. Madrid: Unidad Editorial Información General, 28 d'abril. bit.ly/2S7XbxA

7. RTVE (2018): “PP y Ciudadanos aprueban una fórmula de concurso público para renovar la cúpula de RTVE” [En línia]. Madrid, 19 de juny. bit.ly/2XSBwd

va aconseguir tirar endavant la iniciativa en segona votació, el 27 de juliol de 2018, amb la majoria absoluta de la moció de censura.⁸

El desembre del mateix any, després de diverses pròrrogues i un procés tampoc exempt de polèmiques, el comitè d'experts publicà les avaluacions de tots els candidats (*BOE*, 18-12-2018), essent els 20 primers els que havien de comparèixer davant de les Corts Generals perquè ambdues càmeres procedissin a elegir, entre ells, els 10 integrants del màxim òrgan de gestió de RTVE. Hi va haver dubtes sobre la continuïtat del concurs fins que, a finals de març de 2019, les Corts van acordar que seguiria endavant després de les eleccions generals del 28 d'abril.⁹

En relació amb el finançament, es manté el model impulsat pel govern de José Luis Rodríguez Zapatero mitjançant la Llei 8/2009. La seva revisió segueix pendent, malgrat els tocs d'atenció de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència (CNMC),¹⁰ si bé la Corporació ha tancat l'exercici de 2018 amb un resultat positiu de dos milions d'euros i uns ingressos de 976 milions.¹¹

Finalment, cal assenyalar que no ha pogut concretar-se el pla per ampliar el centre de producció de TVE Catalunya, a Sant Cugat, i doblar les hores d'emissió en català, ja que, segons l'administradora única, els 18 milions d'euros previstos per a aquesta inversió depenien d'una partida inclosa als Pressupostos Generals de l'Estat, que finalment no han estat aprovats.¹²

2.2. Segon dividend digital i polítiques de TDT

Una altra de les novetats d'aquest bienni, que ja avançàvem en l'últim Informe, és l'inici a Espanya del procés d'alliberament del segon dividend digital, d'obligat compliment per als estats membres per la Decisió (UE) 2017/899 del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2017, sobre l'ús de la banda de freqüències 470–790 MHz a la Unió (*DOUE*, 25-05-2017).

Aquest dividend digital implica alliberar la banda dels 700 MHz (694–790) que ocupen els operadors de TDT per dedicar-la als serveis de comunicacions mòbils de cinquena generació (5G),¹³ en un procés semblant al que es va dur a terme en el primer dividend digital (2015) amb la banda dels 800 MHz per donar cabuda als serveis 4G, amb la diferència que en aquesta ocasió es conservarà l'oferta de TDT actual.

Els detalls d'aquest procés es recullen en dos documents del Ministeri d'Economia i Empresa fonamentats sobre la norma europea: el full de ruta,¹⁴ publicat el juny de 2018, i el projecte del real decret pel qual s'aprova el Pla Tècnic Nacional de Televisió Digital Terrestre (PTNTDT) (el quart de la història) i es regula l'alliberament del segon dividend digital,¹⁵ publicat el gener de 2019.

Segons la normativa, el segon dividend digital ha d'estar alliberat el 30 de juny de 2020 (es pot avançar o endarrerir fins a dos anys, sempre que es justifiqui) per procedir amb les subhastes a operadors de serveis mòbils.

8. ALBEROLA, Miquel; GÓMEZ, Rosario G. (2018): "Rosa María Mateo, administradora de RTVE tras lograr el 'sí' del Congreso". *El País* [En línia]. Madrid: Ediciones El País, 27 de juliol. bit.ly/2LxgqRi*

9. EUROPA PRESS (2019): "Las Cortes confirman la continuidad del concurso de RTVE, que se resolverá en la nueva legislatura" [En línia]. Madrid: Grupo Europa Press, 28 de març. bit.ly/2S4IE7I

10. CNMC (2018): "La CNMC publica el informe sobre el cumplimiento de las obligaciones de Radio Televisión Española en 2015 y 2016" [En línia]. Madrid, 4 d'abril. bit.ly/2ujtdbh

11. RTVE (2019): "RTVE cierra sus cuentas de 2018 con un resultado positivo" [En línia]. 29 de març. bit.ly/2XD9cBf

12. SEMPRÚN, África (2019): "RTVE cancela los planes para duplicar las horas de emisión en catalán". *El Economista* [En línia]. Madrid: Editorial Ecoprensa, 19 de març. bit.ly/2YH16E8

13. En consonància amb l'establert al Plan Nacional 5G 2018-2020, de la Secretaria d'Estat per a la Societat de la Informació i l'Agenda Digital del Ministeri d'Energia, Turisme i Agenda Digital [En línia]. bit.ly/32dzSqK

14. MINISTERIO DE ECONOMÍA Y EMPRESA (2018): *Hoja de ruta del proceso de autorización de la banda de frecuencias de 700 MHz para la prestación de servicios de comunicaciones electrónicas de banda ancha inalámbrica* [En línia]. 29 de juny. bit.ly/2XDYyub

15. MINISTERIO DE ECONOMÍA Y EMPRESA (2019): *Proyecto del Real Decreto por el que se aprueba el Plan Técnico Nacional de la Televisión Digital Terrestre y se regulan determinados aspectos para la liberación del segundo dividendo digital* [En línia]. bit.ly/2HqauYs

16. Amb el matís que TVE passarà a disposar de tres quarts parts (en comptes de la meitat) del MUX RGE2, en migrar Ten (Secuoya) a l'MPE5 (per on fins ara només emetien tres canals d'HD), gràcies a les possibilitats que es deriven dels avenços tecnològics.

17. L'adaptació d'edificis per permetre als ciutadans sintonitzar els canals de TDT tindrà unes despeses d'entre 100 i 600 euros per instal·lació, depenent del tipus de tecnologia, segons declaracions del director gerent de la Federació Nacional d'Instal·ladors i Integradors de Telecomunicacions (FENITEL), Miguel Ángel García Argüelles, recollides a CATALUNYA PRESS (2018): "Entre 100 y 600 euros por poder ver los canales de TDT tras el segundo dividendo digital" [En línia]. Barcelona: Pressdigital Group, 8 de setembre. bit.ly/2JAwmhK

18. MINISTERIO DE ECONOMÍA Y EMPRESA (2018): *Hoja de ruta del proceso de autorización de la banda de frecuencias de 700 MHz para la prestación de servicios de comunicaciones electrónicas de banda ancha inalámbrica* [En línia]. 29 de juny, pàg. 17–19. bit.ly/2XDYuub

19. LA VANGUARDIA (2019): "El grupo Televisión Abierta califica de 'ineludible, urgente y cuestión de Estado' la aprobación del Plan Técnico de TDT" [En línia]. Barcelona: La Vanguardia Ediciones, 25 de febrer. bit.ly/2GKQoH4

20. Vegeu *Trámite de audiencia y de información pública sobre el Proyecto de Real Decreto por el que se aprueba el Plan Técnico Nacional de la Televisión Digital Terrestre y se regulan determinados aspectos para la liberación del segundo Dividendo Digital. Aportación conjunta de la Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC) y la Federación de Consumidores y Usuarios de los Medios (ICMEDIA)* a l'apartat Documentos 2019 a AUC (2019): "Informes y documentos" [En línia]. Madrid: Asociación de Usuarios de la Comunicación. bit.ly/2LcxATF

Després de la migració i els ajustos tècnics que es requereixen per ubicar a la banda 470–694 els múltiples de TDT que estan en servei, es conservarien l'oferta de canals de televisió digital terrestre¹⁶ i les desconexions territorials actuals. La garantia de disponibilitat d'espectre per a la TDT per sota de 694 MHz (canals del 21 al 48) com a mínim fins al 2030, d'acord amb el projecte de PTNTDT, planteja un període d'estabilitat que busca fomentar les inversions en el sector. Catalunya també conserva els seus dos múltiples de cobertura autonòmica.

No obstant això, la migració obliga els radiodifusors (llevat en zones molt poc poblades) a emetre simultàniament en les freqüències actuals i les noves (difusió simultània o *simulcast*), i a tots els ciutadans a adaptar les antenes i a resintonitzar els seus televisors. Aquestes actuacions impliquen, per tant, costos per a radiodifusors i ciutadans¹⁷ i, malgrat que la compensació econòmica (subjecta, al full de ruta, a "les disponibilitats pressupostàries") hauria d'haver-se publicat el desembre de 2018,¹⁸ al tancament d'aquest capítol segueix pendent. En aquest sentit, el grup Televisión Abierta exigí que l'aprovació del PTNTDT es fes abans del 15 d'abril i que inclogués aquestes compensacions i un pla de comunicació per informar de com afecta el procés a tots els actors implicats.¹⁹

A mitjà termini, a més, les noves formes de transmissió (DVBT2 i MPEG-4) suposaran la renovació o adaptació de televisors. Mentre escrivim aquest text, de fet, hi ha uns 10 milions d'aparells que no estan preparats per rebre continguts en alta definició. Per aquest motiu, associacions d'usuaris com l'Asociación de Usuarios de la Comunicación (AUC) i la Federación de Asociaciones de Consumidores y Usuarios de los Medios (iCmedia) reclamen que el Govern prengui mesures per garantir que es comercialitzin televisors adaptats a les noves formes de transmissió.²⁰

Respecte a la TDT, és important assenyalar també que en la sentència 59/2018, de 19 de gener, el Tribunal Suprem avala l'acord del Consell de Ministres de 16 d'octubre de 2015, pel qual es concediren sis llicències de TDT a 13TV, Secuoya, Kiss FM, Real Madrid TV, Atresmedia i Mediaset, en considerar que no vulnera les normes de competència i de protecció del pluralisme de la Llei general de comunicació audiovisual, com defensava el recurs presentat per l'Asociación Española de Anunciantes (AEA). Un altre recurs del grup Prisa contra el mateix acord del Consell de Ministres fou també rebutjat en la sentència 75/2018, de 23 de gener.

3. Les polítiques de la Generalitat

El bienni que analitzem comprèn dos governs independentistes a Catalunya: el de la coalició electoral Junts pel Sí, presidit per Carles Puigdemont i configurat el gener de 2016 amb el vot favorable de vuit dels deu diputats de la Candidatura d'Unitat Popular (CUP), i l'encapçalat per Quim Torra, elegit president de la Generalitat el 14 de maig de 2018, amb els vots dels diputats de Junts per Catalunya (JxC) i ERC (els dos partits que opten per una coalició postelectoral per formar govern), i l'abstenció de la CUP, quasi cinc mesos després de les eleccions autonòmiques del 21 de desembre de 2017, en les quals Ciutadans resultà la força més votada. Entre el 27 d'octubre de 2017 i el 2 de juny de 2018 (data de la presa de possessió dels que són consellers

en el moment d'escriure aquestes línies) l'autonomia catalana va quedar suspesa per l'aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola, conseqüència de la declaració unilateral d'independència (DUI) del 27 d'octubre de 2017.

3.1. Propostes programàtiques i organismes competents

En l'anterior informe explicàvem les propostes programàtiques de Junts pel Sí per al que definien com a període de transició i per a una hipotètica Catalunya independent. Per al període de transició (que conclouria el 27 d'octubre de 2017) es plantejava, essencialment, l'elaboració d'una llei de comunicació i de creació d'un regulador convergent, amb competències en l'àmbit de les telecomunicacions i la societat de la informació.

L'acord de govern subscrit entre JxC i ERC, a la primavera de 2018, se centra, tanmateix, en la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA), per a la qual reclama [igual que per a l'Agència Catalana de Notícies (ACN)] una dotació pressupostària adequada, i també l'elaboració d'"un contracte programa que reculli el compromís tant de l'elaboració d'un nou Pla Estratègic com d'incloure-hi indicadors de seguiment i avaluació dels resultats obtinguts, i que promogui, entre d'altres elements, nous talents i reciprocitat amb altres mitjans, aposti per la diversitat i diversificació, informatius de qualitat i equilibrats territorialment, o estableixi com a àrea estratègica els continguts infantils". Així mateix, aposta per "garantir criteris de renovació, transparència i professionalitat en l'elecció dels membres del seu Consell de Govern" i "avançar en la cogestió social de la CCMA creant un Consell de Participació en què participin membres del Comitè d'Empresa i consellers de la institució i que a més de competències en matèria d'informació, en tingui per fer propostes de millora en l'elaboració de plans estratègics".

Aquest acord també contempla "promoure la creació de l'Institut Català de l'Audiovisual a partir dels treballs desenvolupats en el Pacte Nacional de l'Audiovisual, actualitzant el foment dels mitjans de comunicació de l'espai nacional, actualitzant les bases de foment i promoció, reflectint les noves realitats empresarials, promovent el Decret dels Mitjans de Comunicació Comunitaris sense ànim de lucre així com els seus principis, potenciant la professionalització del sector". Així mateix, l'acord persegueix "poder gestionar l'espai radioelèctric per afavorir la cohesió social equilibrant la presència del català a la ràdio i a la televisió".²¹

Per executar aquestes propostes, durant el govern de Carles Puigdemont, ERC assumí la Secretaria de Comunicació del Govern i Mitjans de Comunicació, amb Miquel Gamisans Martín com a màxim responsable, mentre que els exconvergens es van responsabilitzar de la Secretaria de Difusió i Atenció Ciutadana, col·locant al capdavant, successivament, Jordi Vilajoana i Antoni Molons, aquest últim des del 17 de gener fins al 27 d'octubre de 2017.²² Ambdues secretaries tradicionalment han depès del Departament de la Presidència i han concentrat les competències en polítiques de comunicació. La segona s'ocupa de la publicitat institucional, un tema nuclear per provar si va haver-hi

Per al període de transició (que conclouria el 27 d'octubre de 2017) es plantejava, essencialment, l'elaboració d'una llei de comunicació i de creació d'un regulador convergent, amb competències en l'àmbit de les telecomunicacions i la societat de la informació

.....

21. SERRA CARNÉ, Joan (2018): "El document de l'acord JuntxsCat-ERC: una 'multiconsulta' per validar el procés constituent". *Nació Digital* [En línia]. Barcelona: SCG Aquitània, 8 de març, pàg. 36-37. bit.ly/2XAraUY

22. Vegeu el capítol "Les polítiques de comunicació" de l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2015-2016*.

Un tema que va generar un ampli debat durant el període que analitzem fou la possibilitat que la CCMA es veiés afectada per l'aplicació de l'article 155, cosa que finalment no va ocórrer

delicte de malversació de cabals públics a l'entorn de l'1-O, en estar la publicitat pública del referèndum explícitament prohibida pel Tribunal Constitucional.

Amb el govern de Quim Torra es giren les tornes, de manera que la Secretaria de Comunicació del Govern i Mitjans de Comunicació passa a mans de Molons, mentre que Gamisans es converteix en el nou secretari de Difusió i Atenció Ciutadana. A més, l'àrea de Difusió passa a dependre del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.²³

Encara que cap de les propostes programàtiques esmentades s'ha portat a terme fins al moment d'escriure aquestes línies, sí que mereixen menció diverses actuacions polítiques relatives a la CCMA, al CAC i al finançament públic de mitjans privats, de les quals ens ocupem a continuació.

3.2. Polítiques relatives a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

A principis de 2017 el Consell de Govern de la CCMA estava integrat per sis membres: dos proposats per l'aleshores Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) (Brauli Duart i Núria Llorach), un per Unió Democràtica de Catalunya (UDC) (Antoni Pemán), un pel Partit Popular de Catalunya (PPC) (Armand Querol), un pel Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) (Josep Vilar) i un per Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) (Rita Marzoa). A l'abril de 2016 Brauli Duart havia deixat temporalment la presidència (a favor de Núria Llorach) per motius de salut, encara que romania com a conseller, una decisió la fonamentació jurídica de la qual ha estat àmpliament qüestionada, com es pot advertir en els debats de la Comissió de Control de l'Actuació de la CCMA. El gener de 2018 va recuperar el càrrec²⁴ per renunciar-hi, aquesta vegada de manera definitiva, el juny d'aquest mateix any, en ser nomenat secretari general del Departament d'Interior, on havia treballat anteriorment.²⁵ Per la seva part, Josep Vilar també dimitia, el desembre de 2018, per reincorporar-se a RTVE. D'aquesta manera, el màxim òrgan de gestió de la CCMA acaba el bienni amb només quatre dels sis membres que haurien de conformar-lo i, a més, amb els seus mandats caducats des del març del mateix any 2018.²⁶

En aquest context, l'abril de 2017, es va produir la reprovació per part del Parlament, amb el vot de tots els grups parlamentaris d'oposició, del nomenament del nou director de TVC, Vicent Sanchis, així com la petició de dimissió de la presidenta en funcions del Consell de Govern de la CCMA, Núria Llorach, en ambdós casos pels seus vincles amb l'antiga CiU.²⁷

Un tema que va generar un ampli debat durant el període que analitzem fou la possibilitat que la CCMA es veiés afectada per l'aplicació de l'article 155, cosa que finalment no va ocórrer. El govern del PP pretenia que, mentre durés la intervenció, fos la Junta Electoral Central qui supervisés el funcionament dels mitjans públics autonòmics (inclosa l'Agència Catalana de Notícies) i que el control parlamentari d'aquests

23. GENCAT.CAT (2019): *Secretaria de Difusió i Atenció Ciutadana* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. bit.ly/2LeZz4V

24. CCMA (2018): "Brauli Duart assumeix de nou les funcions de la presidència de la CCMA" [En línia]. Barcelona, 17 de gener. bit.ly/2G2DDG0

25. EL PAÍS (2018): "Brauli Duart deixa la CCMA per incorporar-se a Interior" [En línia]. Barcelona: Ediciones El País, 4 de juny. bit.ly/2LejeSO

26. ARA (2018): "Josep Vilar presenta la renúncia com a conseller de la CCMA" [En línia]. Barcelona: Edició de Premsa Periòdica Ara, 17 de desembre. bit.ly/32imlhO

27. JULVE, Rafa (2017): "El Parlament reprueba el nombramiento de Vicent Sanchis como director de TV3". *El Periódico* [En línia]. Barcelona: Grupo Zeta, 6 d'abril. bit.ly/2XV1K3r

organismes recaigués en la comissió conjunta del Senat encarregada de l'aplicació del 155. Una esmena a aquesta proposta per part del PSOE va fer que no s'apliqués, per així afavorir l'acord entre les dues grans forces polítiques amb presència a la Cambra Alta.²⁸

La possibilitat d'intervenció fou també rebutjada per nombrosos actors del sector, com sindicats, associacions i col·legis de periodistes de Catalunya i d'altres indrets d'Espanya, la Federació Europea de Periodistes,²⁹ i els mateixos mitjans de la CCMA, els quals en un manifest (conjunt amb l'ACN) la van titllar d'"ingerència inacceptable".³⁰

Un mes abans, un grup de treballadors de TV3 havia penjat dues grans pancartes a l'edifici de Sant Joan Despí en defensa de l'1-O. Des de la direcció es va considerar un exercici de llibertat d'expressió, al mateix temps que es manifestava la intenció de continuar emetent publicitat institucional del referèndum, prohibida pel Tribunal Constitucional.³¹

La idea d'un 155 sobre els mitjans públics catalans ha estat reclamada amb posterioritat, reiteradament, per PP i Ciutadans fins a incloure-la en les seves propostes electorals de 2019.

Així les coses, en les línies que segueixen abordarem els dos temes que habitualment afecten la CCMA des d'una perspectiva política: el sistema de govern i el finançament.

Sobre la primera d'aquestes qüestions, en l'anterior informe explicàvem que durant el 2016 s'havien presentat al Parlament tres iniciatives legislatives, a càrrec dels grups parlamentaris de Ciutadans, Catalunya Sí que es Pot (CSQP) i PSC, orientades fonamentalment a la reforma del model de govern de la CCMA, en el sentit d'avançar cap a la desgovernamentització. Les tres van desembocar en la creació, per acord de la mesa del Parlament de 31 de gener de 2017, d'una ponència que tindria com a missió elaborar una proposició de llei conjunta sobre l'audiovisual (*BOPC*, 02-02-2017: 13). Aquesta proposició segueix pendent, si bé els set grups existents a la XII Legislatura presentaren a finals de 2018 una altra proposició de llei conjunta "de modificació parcial de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya" que, tot i el títol, també planteja reformes pel que fa al model de govern de la CCMA (*BOCG*, 22-11-2018: 10-15).

El preàmbul d'aquesta iniciativa tracta de respondre les exigències de la Resolució 306/XI, apartat IV.3; de la Moció 13/XI, i de la Resolució 90/XII, que obliguen el Parlament, en un termini breu, a reformar la Llei 11/2007 per tornar "a la cultura parlamentària dels dos terços, d'amplis consensos".

Així, l'article 2 d'aquesta proposició modifica l'article 7 de l'esmentada Llei 11/2007 en establir que "el Consell de Govern és integrat per un mínim de cinc membres i un màxim de set (...) elegits pel Parlament per una majoria de dos terços, a proposta, com a mínim, de tres grups parlamentaris, després que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya els proposi i en verifiqui la idoneïtat, amb criteris estrictes de competència professional". El mateix article matisa que "correspon al Consell de l'Audiovisual de Catalunya regular, convocar i resoldre un procediment públic de selecció de candidats per formar part del Consell de Govern de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals" en el qual, "a més

La idea d'un 155 sobre els mitjans públics catalans ha estat reclamada amb posterioritat, reiteradament, per PP i Ciutadans fins a incloure-la en les seves propostes electorals de 2019

28. GARCÍA DE BLAS, Elsa; MATEO, José (2017): "El PP acepta la enmienda del PSOE para que el control de TV3 siga en manos del Parlament". *El País* [En línia]. Madrid: Ediciones El País, 27 d'octubre. bit.ly/2LfCcID

29. NOTICIAS DE NAVARRA (2017): "Clamor contra la posible intervención estatal de 'TV3' y los medios públicos catalanes" [En línia]. Pamplona: Zeroa Multimedia, 24 d'octubre. bit.ly/2JpRUi4

30. CCMA (2017): "Manifest de TV3, Catalunya Ràdio i l'ACN davant l'amenaça d'intervenció dels mitjans públics catalans" [En línia]. Barcelona, 25 d'octubre. bit.ly/2Xz8uVw

31. VERTELE (2017): "Pancartas a favor del referèndum aparecen colgadas en la sede de TV3" [En línia]. Madrid: eldiario.es, 26 de setembre. bit.ly/32jSuVV

32. ARA (2018): “Saül Gordillo presidirà la CCMA després d’un pacte entre JxCat, ERC, Ciutadans i el PSC” [En línia]. Barcelona: Edició de Premsa Periòdica Ara, 5 de desembre. bit.ly/2JpMaVu
33. COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2018): “El Col·legi de Periodistes de Catalunya considera una burla democràtica el repartiment de càrrecs a la CCMA” [En línia]. Barcelona, 5 de desembre. bit.ly/2SfU7jb
34. SINDICAT DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2018): “Vergonya partidocràtica” [En línia]. Barcelona, 5 de desembre. bit.ly/2LNupRC
35. GRUP DE PERIODISTES RAMON BARNILS (2018): “El Grup Barnils lamenta que l’acord per renovar el Consell de govern de la CCMA mantingui el control polític de la governança dels mitjans públics” [En línia]. Barcelona, 11 de desembre. bit.ly/2LlXgOY
36. COMITÈ D’EMPRESA DE TVC (2018): “Manifest dels treballadors i treballadores de TV3 i Catalunya Ràdio” [En línia]. Barcelona, 12 de desembre. bit.ly/30pI5X1
37. EL NACIONAL (2018): “Els comuns qualifiquen de ‘pacte Frankenstein’ l’acord de la CCMA” [En línia]. Barcelona: Grup Les Notícies de Catalunya, 5 de desembre. bit.ly/32ins0Y
38. GRUP DANIEL JONES (UAB) (2018): “El Grupo Daniel Jones pide una renovación de los consejeros de la CCMA por concurso público” [En línia]. Barcelona, 12 de desembre. bit.ly/2G2EWEU
39. COMUNICACIÓ 21 (2019): “La tramitació parlamentària per reformar les lleis de la CCMA i el CAC tira endavant” [En línia]. Barcelona: Grup Comunicació 21, 24 de gener. bit.ly/2XzJNDY
40. CATALUNYAPRESS (2018): “Cs niega que haya pactado con ERC y JuntxsCat el reparto de la CCMA” [En línia]. Barcelona: Pressdigital Group, 11 de desembre. bit.ly/2S3t5uY

dels mèrits al·legats per ocupar el càrrec, els candidats han de presentar un projecte de gestió que ha d’incloure necessàriament les directrius bàsiques de l’organització i de l’actuació empresarial en què, segons el seu criteri, s’ha d’inspirar la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals”. El CAC, sempre segons l’article que estem comentant, “ha d’elevat al Parlament la llista de candidats en un nombre que pot ser superior al de membres que han de ser elegits”, acompanyada d’un informe sobre la idoneïtat de cada un dels candidats. Una vegada elegits els consellers, es procedirà a l’elecció, entre ells, del president, també per majoria de dos terços i a proposta, com a mínim, de tres grups parlamentaris. Així mateix, cal assenyalar que aquesta iniciativa estableix un procediment públic similar per a l’elecció del personal directiu de la corporació audiovisual pública autonòmica i de les seves empreses filials.

En definitiva, un model que combina el concurs públic (per a consellers i directius) amb la cerca d’un ampli consens parlamentari en la designació dels primers.

No obstant això, poc temps després de registrar-se aquesta iniciativa, va transcendir a la premsa l’existència d’un acord entre Ciutadans, Junts per Catalunya, ERC i PSC per procedir a la renovació dels consellers de la CCMA. Aquest acord implicava que Saül Gordillo, director de Catalunya Ràdio, passés a ser, a proposta d’ERC, el president de la Corporació. ERC també proposava Rosa Romà, degana del Col·legi de Publicitaris i Relacions Públiques de Catalunya. Junts per Catalunya, Miquel Calçada (que havia estat candidat de Junts pel Sí al Parlament el 2015 i de CDC al Senat, el 2016) i la periodista Sílvia Còppulo. Per la seva part, Ciutadans hauria arribat a un acord amb el PSC per repartir-se els dos consellers restants que, en principi, correspondria proposar al partit liberal. D’aquesta manera, el grup socialista apostaria pel gestor cultural Xavier Marcé, vicepresident del grup Focus, i Ciutadans optaria pel director de TVE, Eladio Jareño, que havia estat cap de premsa del PP a Catalunya entre 2008 i 2014.

Al seu torn, els partits que integren la coalició governamental haurien arribat a un acord per repartir-se, per més que el nomenament formal correspon al Consell de Govern de la CCMA, la designació dels directors de TVC (ERC) i Catalunya Ràdio (Junts per Catalunya), així com els caps d’informatius de la televisió pública (Junts per Catalunya) i de la ràdio (ERC). Al revés del que succeïa fins aleshores.³²

Després d’una allau de crítiques a aquest acord per part de diferents col·lectius professionals, com el Col·legi de Periodistes de Catalunya,³³ el Sindicat de Periodistes de Catalunya,³⁴ el Grup de Periodistes Ramon Barnils³⁵ o els mateixos treballadors de la CCMA,³⁶ als quals s’hi van sumar altres veus polítiques, com és el cas de Catalunya en Comú Podem (CatECP),³⁷ i acadèmiques, com la dels integrants del Grup Daniel Jones (UAB),³⁸ finalment aquest repartiment de càrrecs no va quallar i es va reprendre la tramitació parlamentària de l’esmentada proposició de llei conjunta.³⁹

Ciutadans es va desmarcar del suposat acord, indicant que mai s’havia arribat a concretar.⁴⁰ A la vegada, el partit liberal va retirar, el gener de 2019 (*BOPC*, 29-01-2019: 18), una “proposició de llei de mesures per

a la despolitització dels òrgans de govern de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals” que havia presentat amb anterioritat a la conjunta, que és la que al tancament d’aquest text continua en tràmit, en la línia de les peticions dels pronunciaments professionals i acadèmics que acabem d’esmentar.⁴¹

Pel que fa al finançament de la CCMA, a banda que continua sense desencallar-se l’elaboració dels nou mandat marc i contracte programa, cal assenyalar que l’exercici 2018 es va tancar amb equilibri pressupostari (-17.117 euros), gràcies a l’aplicació d’un pla d’estabilitat i a una aportació extraordinària de la Generalitat que finalment fou de 19,7 milions d’euros (una quantitat equivalent a l’IVA no deduïble que ha hagut d’afrontar aquesta corporació) i que va permetre, al seu torn, revertir parcialment el pla. Les despeses totals ascendiren a 308.584.880 euros mentre que els ingressos arribaren als 317.313.383 euros, fet que va facilitar cobrir el dèficit de l’exercici anterior (7,3 milions d’euros). Del total d’ingressos, l’aportació pública va ascendir a 231 milions (idèntica a la de l’any anterior i a la qual cal sumar l’esmentada aportació extraordinària) i els ingressos publicitaris, a 54,1. Del total de despeses, la principal partida és de personal, que supera el 50%, amb 165 milions. Xifres molt similars totes a les del 2017.⁴²

Tal com apunta la mateixa CCMA en un comunicat, “la complexitat de l’exercici 2018 ha estat marcada principalment pel canvi en la Llei de l’IVA i la limitació d’endeutament, per la davallada dels ingressos publicitaris i per la situació de pròrroga pressupostària”. L’esmentat pla d’estabilitat afecta sobretot “la producció de continguts per a la televisió i les inversions tècniques”.⁴³

3.3. Polítiques referents al Consell de l’Audiovisual de Catalunya

Durant aquest bienni s’adverteix en el CAC el mateix bloqueig en la renovació dels consellers que a la CCMA. En aquest cas, han superat els sis anys de mandat el president Roger Loppacher, el conseller secretari Daniel Sirera i la consellera Carme Figueras. Persisteixen, alhora, importants discrepàncies en el si del regulador arran de les queixes que tenen a veure sobretot amb el tractament, per part de TVC i Catalunya Ràdio, de temes sensibles relatius a la situació política que viu Catalunya.

Així les coses, en l’esmentada proposició de llei conjunta “de modificació parcial de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l’Audiovisual de Catalunya”, que en escriure aquestes línies continua el seu tràmit parlamentari, es planteja una reforma del sistema d’elecció dels consellers que, si finalment s’aprovés, suposaria que serien un mínim de tres i un màxim de set, i que haurien de ser elegits pel Parlament, per una majoria qualificada de dos terços i a proposta, com a mínim, de tres grups parlamentaris. El president seria elegit, entre ells, pel mateix procediment. Es tractaria, en tots els casos, de persones “de prestigi reconegut i contrastat i amb experiència professional en el sector audiovisual, i que ofereixin garanties plenes d’independència”.

Es buscaria, en definitiva, assolir un ampli consens en el sistema de nomenament dels consellers, igual com hem comentat per al cas de la CCMA.

**La CCMA
va tancar
l’exercici 2018
amb equilibri
pressupostari,
gràcies a un pla
d’estabilitat i a
una aportació
extraordinària
de la Generalitat
de 19,7 milions
d’euros**

.....

41. Aquesta proposició apunta entre les funcions del servei públic “la promoció de les llengües oficials”, fet que, si s’arribés a implantar, suposaria una clara novetat respecte al que ha estat la política lingüística de la Generalitat respecte als seus mitjans públics, orientada exclusivament al foment del català. També cal subratllar l’aposta pel concurs públic per a l’elecció dels membres del Consell de Govern, així com un fort règim d’incompatibilitats per a ells (BOCG, 27-11-2018: 11-20).

42. Informació facilitada per la Direcció de Comunicació i Relacions Institucionals de la CCMA.

43. CCMA (2019): “La CCMA tanca l’exercici 2018 amb equilibri pressupostari” [En línia]. Barcelona, 28 de març. bit.ly/2G7EPYJ

Durant aquest bienni s'identifiquen fins a nou acords adoptats amb el vot de qualitat del president del CAC, tots ells relatius a actuacions dels mitjans públics autonòmics, que en cap cas no han resultat censurades, llevat d'algunes mínimes puntualitzacions

.....

Mentrestant, com assenyalàvem unes línies enrere, perviuen les diferències en el si del regulador, normalment entre els consellers proposats per partits independentistes (Roger Loppacher, Salvador Alsius i Yvonne Griley) i els proposats per forces polítiques que no ho són (Daniel Sirera, Carme Figueras i Eva Parera). Durant aquest bienni s'identifiquen fins a nou acords adoptats amb el vot de qualitat del president, tots ells relatius a actuacions dels mitjans públics autonòmics, que en cap cas no han resultat censurades, llevat d'algunes mínimes puntualitzacions. Entre ells, alguns que van tenir especial transcendència pública com els acords relatius al requeriment a la CCMA perquè cessés la campanya de publicitat institucional de l'1-O (89/2017 i 90/2017); a la difusió de dades personals del jutge Llarena al programa *Tot es mou* (42/2018); a la utilització del terme *exili* a diversos programes de TV3 (58/2018), o a algunes queixes sobre el magazín *Preguntes freqüents* (81/2018).⁴⁴ Així mateix, al tancament d'aquest capítol estan pendents de resolució algunes qüestions també molt controvertides, plantejades ja fa bastant temps. És el cas d'una petició dels consellers Sirera, Figueras i Parera (els quals habitualment firmen els vots discrepants), formulada la tardor de 2017, perquè s'analitzi el tractament informatiu que va fer TV3 de les sessions del Parlament dels dies 6 i 7 de setembre, quan es van aprovar les lleis del referèndum i de transitorietat jurídica; una queixa de l'Assemblea per a una Escola Bilingüe (AEB) relativa al reportatge de *30 Minuts* "Educar sota sospita", emès el 25 de novembre de 2018, i una tercera queixa del Grup de Periodistes Pi i Margall en relació amb l'entrevista que el director de TVC, Vicent Sanchis, realitzà a la líder de l'oposició, Inés Arrimadas, el dia 11 del mateix mes.⁴⁵

Una mostra de la tensió que es viu en el CAC és la demanda contenciosa administrativa interposada pel conseller Sirera contra l'acord adoptat pel president Loppacher, el vicepresident Alsius i la consellera Griley, que el va obligar a abstenir-se en el debat en el qual s'analitzava el contingut d'un programa d'*El matí de Catalunya Ràdio* en el qual, segons s'apunta a la demanada, "Mònica Terribas va demanar a l'audiència que truqués a l'emissora per anar delatant els moviments dels vehicles de la Guàrdia Civil i del CNP, en el marc de l'operació judicial i policial contra els preparatius del referèndum il·legal de l'1-O". La raó fonamental d'aquesta decisió dels esmentats consellers consisteix en el fet que Sirera va respondre amb el tuit "Periodisme al servei del règim" a la degana del Col·legi de Periodistes, Neus Bonet, quan aquesta va donar suport, a través de la mateixa xarxa social, a la periodista, denunciada, arran dels fets descrits, per la Unió d'Oficials de la Guàrdia Civil. La demanda argumenta que la decisió d'impedir Sirera de participar en la votació constitueix una desviació de poder i un abús de dret atès que no concorre causa legal d'abstenció i no fou recusat per l'afectada.⁴⁶

3.4. Mesures de finançament públic del sector mediàtic privat

Com hem apuntat en anteriors informes, existeixen diverses modalitats de transferència de diners públics als mitjans privats, essent, sens dubte, la més significativa la publicitat institucional.

44. Tots els acords són accessibles des del web del CAC: bit.ly/2XGnkoq

45. CAÑIZARES, María Jesús (2019): "El CAC 'entierra' los informes comprometidos sobre TV3". *Crónica Global* [En línia]. Barcelona: Crónica Global Media, 28 de març. bit.ly/2JyS5Xk

46. E-NOTÍCIES (2018): "Demanda judicial contra el presidente del CAC" [En línia]. Barcelona, 25 de maig. bit.ly/2G9Bngm

Les ajudes estructurals que tradicionalment s'atorguen als mitjans en català, en gran mesura en funció de les audiències de l'exercici anterior, així com les relatives a entitats sense ànim de lucre i a organitzacions professionals del sector de la comunicació, conserven el seu pressupost estable durant el bienni.

No obstant això, les subvencions relatives a 2017 es van veure afectades en les dates de pagament per l'acord de no disponibilitat pressupostària de 20 de setembre de 2017, que va suposar la intervenció dels comptes de la Generalitat amb l'objectiu que no es destinessin fons a l'organització de l'1-O.⁴⁷ Finalment, totes les transferències foren desbloquejades a finals d'any, tot i que les destinades als mitjans digitals van tardar una mica més,⁴⁸ en ser sotmeses a revisió per part del govern espanyol.⁴⁹

Prèviament, resultà molt controvertida l'aprovació de la Moció 141/XI del Parlament de Catalunya, sobre les subvencions públiques als mitjans de comunicació privats, presentada per la CUP i aprovada el 29 de juny de 2017, gràcies als vots de Junts pel Sí, amb l'abstenció de Catalunya Sí que es Pot.⁵⁰ El punt que va tenir més transcendència pública fou el relatiu a una de les exigències als mitjans que accedeixen a subvencions i insercions de publicitat institucional: que, amb l'acceptació d'aquestes segones, "es comprometen (...) a acceptar totes les campanyes que fa el Govern, incloses les relacionades amb la comunicació de tot el que calgui per al bon funcionament del referèndum de l'1 d'octubre".

La moció també instava el Govern (aquests punts sí que comptaren amb el vot favorable de Ciutadans, PSC i PP) que es publicués, en les memòries de la Comissió Assessoradora de Publicitat Institucional (CAPI), la quantitat que, per aquest concepte, ha rebut cada empresa de comunicació des del 2007, i li reclamava que es donessin a conèixer les subscripcions a mitjans de diferents departaments i empreses públiques de la Generalitat (*BOPC*, 3-07-2017: 13-14).

Un efecte d'aquesta moció ha estat la publicació, a partir de la memòria de la Comissió Assessoradora sobre la Publicitat Institucional (CAPI) de 2016 (inclosa), de les dades sobre publicitat institucional que es requerien, si bé, en el moment d'escriure aquestes línies, encara no resultava accessible la memòria corresponent al 2018.

Si ens fixem en l'exercici 2017, s'observa que aquest és el segon any que la xifra d'inversió pública en publicitat institucional supera els 30 milions d'euros. Assoleix, en concret, els 30.752.038 euros, dels quals quasi dos terços (19.435.945) són gestionats directament pel Departament de la Presidència. Descomptant publicitat exterior i despeses de producció, els mitjans impresos s'emporten 14.438.321 euros, seguits dels digitals (5.435.094), televisió (4.465.166) i ràdio (3.703.393).

Per citar algun exemple concret, si ens centrem en els diaris d'informació general més venuts a Catalunya, s'observen diferències d'ingressos significatives, que no es corresponen en absolut amb les xifres de difusió i que van des dels 2.525.013 euros que rep *El Punt Avui* fins als 7.159 d'*El Mundo*, passant pels 1.910.838 de *La Vanguardia*, els 1.681.891 d'*El Periódico*, els 1.080.926 de l'*Ara* i els 28.671 d'*El País*. Tot això deixant al marge les edicions digitals.⁵¹

47. EL CONFIDENCIAL (2017): "Montoro amplía hasta 4.500 millones el recorte del presupuesto catalán" [En línia]. Madrid: Titania Compañía Editorial, 19 de setembre. bit.ly/2XDDd3Q

48. EL NACIONAL (2017): "Montoro bloqueja els ajuts de la Generalitat als digitals (però atorga la resta)" [En línia]. Barcelona: Grup Les Notícies de Catalunya, 19 de desembre. bit.ly/2XF9jHi. ARA (2018): "La Generalitat desbloqueja els ajuts a la premsa digital en català" [En línia]. Barcelona: Edició de Premsa Periòdica Ara, 10 de gener. bit.ly/2LdpFW3

49. El secretari d'estat per a les Administracions Territorials, Roberto Bermúdez de Castro, responsable de l'aplicació de l'article 155, declarava al Senat, el 4 de desembre de 2017, que "no hi ha hagut millor negoci a Catalunya en aquests quatre anys que crear una pàgina web i donar suport al procés per emportar-te una subvenció". EL MUNDO (2017): "El negocio de difundir el secesionismo" [En línia]. Madrid: Unidad Editorial Información General, 16 de desembre. bit.ly/2NI4UDP

50. COCA, M. T. (2017): "El Parlament vincula las ayudas a los medios a la publicidad sobre el referéndum". *El Mundo* [En línia]. Madrid: Unidad Editorial Información General, 29 de juny. bit.ly/2Gir6P5

51. GENERALITAT DE CATALUNYA (2018): *Memòria de la Comissió Assessoradora sobre Publicitat Institucional*, pàg. 30-36 [En línia]. bit.ly/2LKxLoA

**Continuen
pendents
les reformes de
les lleis de la
CCMA i del CAC,
a més a més de
la renovació del
mandat marc i
l'aprovació d'un
nou contracte
programa per als
mitjans públics**

.....

Seria interessant estudiar l'impacte real de l'aplicació de l'article 155 en els comptes de les empreses periodístiques. En aquest sentit, a principis de 2018 el Grup Hermes anunciava un expedient de regulació d'ocupació (ERO) precisament com a conseqüència, en part, de les retallades d'ingressos per publicitat institucional.⁵²

4. Conclusions

Es tanca, per tant, un bienni marcat per la paràlisi en les polítiques de comunicació de la Generalitat. En part per l'aplicació de l'article 155, però essencialment per les enormes dificultats per arribar a acords. Continuen pendents les reformes de les lleis de la CCMA i del CAC, així com la renovació de consellers d'ambdós organismes. També la renovació del mandat marc i l'aprovació d'un nou contracte programa per als mitjans públics. A això s'hi suma la necessitat de revisar la Llei de comunicació audiovisual de Catalunya (també l'espanyola) com a conseqüència de l'aprovació de la nova Directiva de serveis de comunicació audiovisual.

Així mateix, queda pendent la resolució del concurs públic per a la renovació del Consell d'Administració (i la presidència) de RTVE, una experiència de la qual es podrien extreure abundants conclusions per a la reforma del sistema de govern dels mitjans públics catalans, si és que finalment s'aconsegueix concretar.

5. Referències

FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel; FERNÁNDEZ VISO, Ana; BLASCO GIL, José Joaquín (2017): "Crisis de credibilidad y debilidad financiera de RTVE", a FERNÁNDEZ ALONSO, Isabel, ed. (2017): *Austeridad y clientelismo. Política audiovisual en España en el contexto mediterráneo y de la crisis financiera*. Barcelona: Gedisa. Pàg. 97-117.

52. ARA (2018). "El Punt Avui reestructura la plantilla per pal·liar la frenada publicitària causada pel 155" [En línia]. Barcelona: Edició de Premsa Periòdica Ara, 25 de gener. bit.ly/30oNTA8